

RAN-1905090103040003

L.L.M (Sem. -III) Examination November - 2025 Disadvantaged Groups And Human Rights

Time: 3 Hours]

[Total Marks: 70

સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book

Seat No.:

Student's Signature

- પ્ર.1.** ભારતમાં શરણાર્થીઓ અને સ્થળાંતર કરનારાઓની કાનૂની સ્થિતિનું વિવેચનાત્મક રીતે પરીક્ષણ કરો. **14**
અથવા
- પ્ર.1.** ભારતમાં અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિઓની સામાજિક-કાનૂની પરિસ્થિતિઓનું પરીક્ષણ કરો. આ સમુદાયોને ઉત્થાન આપવા માટે વિશેષ કાયદાઓએ કેવી રીતે પ્રયાસ કર્યો છે? **14**
- પ્ર.2.** સમાનતાને પ્રોત્સાહન આપવામાં 1987 ના ધર્મ અથવા માન્યતા પર આધારિત વંશીય ભેદભાવના તમામ સ્વરૂપો પર યુએન કન્વેન્શન જેવા આંતરરાષ્ટ્રીય કાનૂની સાધનોની ભૂમિકા સમજાવો. **14**
અથવા
- પ્ર.2.** ભારતમાં અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ અને લઘુમતીઓ માટે ઉપલબ્ધ બંધારણીય અને વૈધાનિક સુરક્ષાની ચર્ચા કરો. **14**
- પ્ર.3.** શિક્ષણ અને રોજગાર મેળવવામાં વંચિત જૂથો દ્વારા સામનો કરવામાં આવતા મુખ્ય આર્થિક પડકારોનું વિશ્લેષણ કરો. **14**
અથવા
- પ્ર.3.** સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણને પ્રોત્સાહન આપવામાં કલ્યાણકારી યોજનાઓ અને બંધારણીય આદેશોની ભૂમિકાનું વિવેચનાત્મક મૂલ્યાંકન કરો. **14**
- પ્ર.4.** સમાનતા સુનિશ્ચિત કરવામાં રાષ્ટ્રીય માનવ અધિકાર આયોગ અને SC/ST માટેના રાષ્ટ્રીય આયોગ જેવા સંસ્થાકીય તંત્રની ભૂમિકાની ચર્ચા કરો. **14**
અથવા
- પ્ર.4.** ભારતના આયોજન પંચ (હવે નીતિ આયોગ) ની ભૂમિકાનું વિવેચનાત્મક વિશ્લેષણ કરો. **14**
- પ્ર.5.** વિકલાંગ વ્યક્તિઓના અધિકારો અધિનિયમ, 2016 ના સંદર્ભમાં વિકલાંગ વ્યક્તિઓમાંથી ભારતમાં વિકલાંગતા અધિકારોના ઉત્ક્રાંતિની ચર્ચા કરો. **14**
અથવા

- પ્ર.5. ભારતમાં વંચિત જૂથોના આર્થિક સશક્તિકરણને પ્રોત્સાહન આપવામાં ટોચની નાણાકીય સંસ્થાઓની ભૂમિકાનું વિવેચનાત્મક પરીક્ષણ કરો. [14]

ENGLISH VERSION

- Q.1.** Critically examine the legal status of refugees and migrants in India. [14]
OR
- Q.1.** Examine the socio-legal conditions of Scheduled Castes and Scheduled Tribes in India. How have special legislations attempted to uplift these communities? [14]
- Q.2.** Explain the role of international legal instruments like the UN Convention on All Forms of Racial Discrimination based on Religion or Belief 1987 in promoting equality. [14]
OR
- Q.2.** Discuss the constitutional and statutory safeguards available to Scheduled Castes, Scheduled Tribes, and Minorities in India. [14]
- Q.3.** Analyse the major economic challenges faced by disadvantaged groups in accessing education and employment. [14]
OR
- Q.3.** Critically evaluate the role of welfare schemes and constitutional mandates in promoting social justice and empowerment. [14]
- Q.4.** Discuss the role of institutional mechanisms like the National Human Rights Commission and National Commissions for SCs/STs in ensuring equality. [14]
OR
- Q.4.** Critically analyze the role of the Planning Commission of India (now NITI Aayog). [14]
- Q.5.** Discuss the evolution of disability rights in India from the Persons with Disabilities with reference to the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016. [14]
OR
- Q.5.** Critically examine the role of apex financial institutions in promoting economic empowerment of disadvantaged groups in India. [14]
-